

фінансової поведінки, а основними медіа технологіями для цього можуть виступати освіта, пропаганда, реклама та елементи PR.

Список використаних джерел:

1. Prymostka, L., Krasnova, I., Prymostka, O., Biloshapka, V., & Lavreniuk, A. (2021). Integrated evaluation of financial inclusion in Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 2(37). P. 62–71. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i37.229696>.

2. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», червень 2019. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/06/Financial-Literacy-Survey-Report_June2019_ua.pdf.

3. Закон України «Про рекламу» від 03.07.96 р. Відомості Верховної Ради. 1996. № 39.

УДК 368

С.Ю. Ляшенко,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

ОПП «Страховання та ризик-менеджмент»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Bonduk005@gmail.com,

науковий керівник – О.В. Димніч,

к.е.н., доц., доцент кафедри банківської справи та страхування,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

БОЛГАРІЇ: ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ

Заходи соціального захисту стали найважливішою складовою реакції країн на пандемію COVID-19, дозволяючи отримати доступ до медичної допомоги за доступними цінами та допомагаючи подолати деякі безпосередні та довгострокові соціальні та економічні наслідки пандемії.

Такі заходи, як створення або розширення програм соціальних трансфертів, можуть покращити доступ до медичних послуг та захистити окремих осіб та домогосподарства від несприятливих соціальних та економічних наслідків кризи. Станом на 22 травня 2020 р. загалом 190 країн і територій запровадили або адаптували програми соціального захисту у відповідь на COVID-19 [1].

Серед видів втручань найбільш широко використовуються соціальна допомога або соціальні трансферти. Серед інших видів підтримки є заходи в рамках соціального страхування та програм ринку праці. Загалом, соціальні трансферти адаптувались в умовах COVID-19, шляхом розширення покриття, збільшення переваг та спрощення адміністративних вимог для більш зручного для користувача.

Перший випадок COVID-19 у Болгарії стався 8 травня 2020 р., пізніше, ніж у сусідніх країнах. І вже 13 травня 2020 р. болгарський парламент ввів надзвичайний стан, що частково був спричинений слабкою системою охорони здоров'я. Незабаром почалися дискусії про те, як збалансувати економіку та застосувати запобіжні заходи щодо COVID-19. Незважаючи на всі зусилля уряду, вплив COVID-19 на соціальний захист у Болгарії був значним.

Стрімкий вплив пандемії Covid-19 підштовхнув болгарську економіку до рецесії в 2020 р., що призвело до зниження ВВП на 4 %. Влада прогнозує, що рівень ВВП повернеться до нормального стану у кінці 2021 р. у зв'язку з високим рівнем вакцинації та зменшенням кількості хворих.

Рецесійний вплив відіграв значну роль на економічний розвиток країни загалом. Дохід на душу населення становить лише близько 50% середнього по ЄС, що є найнижчим показником у ЄС. А нерівність доходів населення була навпаки найвищою серед усіх країн ЄС станом на 2019 р.

Кожен третій болгар знаходиться під загрозою бідності або соціального відчуження, і у 2020 році половина регіонів Болгарії увійшла в 10 найбідніших регіонів ЄС з точки зору ВВП на душу населення.

У зв'язку з тим, що Болгарія класифікується як країна, основними галузями економіки якої є сільське господарство та будівництво, для болгар, які вже й так страждали від бідності, пандемія COVID-19 погіршила фінансове становище, оскільки втрата робочих місць зростає по всій країні. У процесі цієї масової втрати роботи болгарські домогосподарства у 2021 р. також страждають від бідності.

Підрахунки Міжнародної організації праці показують, що у 2020 р. через карантин було втрачено на 6 % робочих годин у порівнянні 2019 р. Кількість втрачених робочих годин у Болгарії відповідає еквіваленту 190 тис. робочих місць з повною зайнятістю [1].

Через зростання бідності в Болгарії населення потребувало допомоги різних фондів та організацій. У 2020 р. за ініціативою Форуму донорів Болгарії, Фонду «Америка для Болгарії», посольства США в Софії та Американської торгової палати був заснований Фонд «Об'єднаний проти COVID-19» для підтримки громадян та громад, які постраждали від пандемії COVID-19. Фонд почав активно функціонувати і успішно зібрав та розподілив майже 600 тис. дол. США серед 112 медичних закладів, шкіл та ін. [2].

Допомога охопила близько 700 тис. громадян, які потребували соціального захисту та підтримки під час пандемії. Створення фондів та організацій також підтримувалось урядовими заходами, що говорить про здатність уряду країни функціонувати під час гострих економічних ситуацій. Субсидії на заробітну плату та тимчасові звільнення від податків різних верств населення допомогли Болгарії зменшити тиск на ринок праці, що призвело до врегулювання соціального захисту населення.

Але головною проблемою уряду поки залишається те, що кількість молоді, яка не працює і не здобуває освіти зростає швидше за рівень безробіття в країні і на 2020 р. становила 22 %.

Головною причиною цього є те, що історично в Болгарії, навіть до пандемії, ринок робочих місць не врегульований. Як наслідок, знайти роботу після звільнення важко. З COVID-19 та його економічними наслідками, безпека праці стає лише більш складною проблемою.

Припущення урядом у 2019 р., стосовно того, як COVID-19 вплине на нерівність та соціальний захист населення справдились. Очікуване падіння активності та зростання безробіття та неповної зайнятості, призвело до збільшення абсолютної бідності, незважаючи на заходи щодо пом'якшення, запроваджені владою. Оскільки втрата доходу, пов'язана з економічним

наслідком пандемії та заходів стримування, буде відрізняться в різних групах, пандемія, ймовірно, вплине на розподіл доходів і, таким чином, на нерівність доходів.

Для того, щоб покращити соціальний захист населення під час пандемії Болгарії потрібно встановити адекватні витрати на освіту та охорону здоров'я, а також відповідне регулювання ринку праці, які сприятимуть створенню середовища для менш нерівномірного розподілу ринкових доходів у майбутньому.

Це можна доповнити заходами щодо збільшення фіскального перерозподілу, зокрема:

1. Підвищення перерозподільної ролі оподаткування;
2. Вирішення питань адресної перевірки соціальних виплат;
3. Підвищення видатків на соціальний захист населення [3].

Основними майбутніми викликами ринку праці та соціальної політики також є недостатнє охоплення системою соціального захисту, дефіцит робочої сили в окремих галузях, невідповідність кваліфікації, а також високий рівень низькокваліфікованих працівників та сільського населення.

Україні потрібно перейняти досвід Болгарії щодо забезпечення соціального захисту під час пандемії, оскільки це в подальшому збереже населення від гострих соціальних чинників серед яких є безробіття, старість, тощо.

COVID-19 представляє особливу небезпеку для літніх людей, оскільки ризик серйозних захворювань і смерті від цієї хвороби зростає з віком. Тому уряд повинен гарантувати літнім людям постійний і безпечний доступ до пенсій та інших форм соціального захисту в контексті самоізоляції, доступу до доходів та до послуг підтримки.

Список використаних джерел

1. International Labour Organisation: About the ILO in Bulgaria: URL: https://www.ilo.org/budapest/countries-covered/bulgaria/WCMS_655311/lang--en/index.htm. (Дата звернення: 21.10.21).

2. World Bank and ILO (March 20, 2020). Social Protection and Jobs Responses to COVID-19: A Real-Time Review of Country Measures. A “living paper”, Version 1. Ugo Gentilini, Mohamed Almenfi, and Ian Orton. P. 7-8.

3. Poverty and Social Protection in Bulgaria, Author: Mr. Jean-Jacques Hallaert. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2020/147/article-A001-en.xml>. (Дата звернення: 21.10.21).

УДК. 336.233

Л.О. Позднякова,
к.е.н., доцент,
фінансовий директор ТОВ «ЄРІДАН»,
cedent1@ukr.net

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Починаючи з кінця 2019 року, перед країнами світу виникла необхідність швидкого впровадження у практику додаткових, адекватних до виниклої ситуації інструментів щодо соціального захисту, які спроможні захистити та забезпечити швидку підтримку населення у разі форс-мажорних ситуацій. Рефлексією на новітні загрози у багатьох країнах світу стала розробка та невідкладне впровадження конкретних заходів щодо охорони здоров'я та соціального захисту. У цьому контексті Міжнародна організація праці (далі МОП) здійснила оцінку впливу пандемії COVID-19 на систему соціального захисту у деяких країнах Центральної та Східної Європи. Метою дослідження МОП стала ревізія ефективності існуючих заходів системи соціального страхування, як відповіді на загрози пандемії COVID-19.

Більшість країн-членів ЄС мають сформовані та ефективні системи соціального страхування. Але навіть у цих країнах виникли суттєві проблеми із адекватністю та охопленням соціальним захистом деяких найбільш вразливих категорій населення, включаючи біженців, мігрантів та населення, яке зайнято у, так званих, неформальних економіках. В країнах, що тільки проходять шлях до вступу в ЄС, у тому числі й Україна, система соціального страхування